

Medlemsmöte den 11 – 12 februari 2010 hos Regionbibliotek Stockholm

Där var: Margaretha Eriksson Skåne (ordf), Anette Eliasson Halland, Bengt Källgren Västra Götaland, Christer Bergqvist Kalmar, Katinka Borg Jönköping, Kerstin Olsson Östergötland, Elisabeth Stenberg-Lundin Gotland, Krister Hansson Stockholm, Anna-Christina Rutquist Värmland, Elisabeth Brynge Västmanland och Örebro, Anneli Reinhammar Sörmland, Maria Törnfeldt Gävleborg och Uppsala, Lisa de Souza Dalarna, Bodil Köpsén Jämtland, Susanne Ljungström Västerbotten och Detlef Barkanowitz Norrbotten

Ordförande hälsade alla varmt välkomna och öppnade mötet.

Diskussion om dagsaktuella nationella biblioteksfrågor

Med utgångspunkt i

- Propositionen Tid för Kultur och KB:s nya uppdrag
- Kultursamverkansutredningen
- Bibliotekslagen

startade dagens diskussion.

Kultursamverkansutredningen, som leds av Chris Heister, ska lämna förslag 22 februari. Den ska föreslå hur mycket pengar (= vilka pengar) som ska ingå och vilka uppdrag som ska ut till regionerna. Den 20 januari träffade Margaretha och Katinka sekreterarna i gruppen för ett samtal. Där utgick de från två bilder: Dorte Skot Hansens analysmodell för bibliotekens verksamhetsmodell i lokalsamhället samt den GIS-karta som gjorts i Skåne och som visar att där finns 167 folkbiblioteksenheter. Därmed ville Margaretha och Katinka betona att folkbibliotekens uppdrag är så mycket mer än logistik av medier. Efter mötet skickade styrelsen in dessa tankar nedskrivna till sekreterarna.

KB:s nya uppdrag. En plan ska göras. Ett antal dialogmöten är inplanerade på sju ställen i landet under mars, där KB bjuder in bibliotekspersonal och politiker. Där är det önskvärt att länsbiblioteken talar med ”en röst”.

Den 9 februari deltog Margareta i den ena av två möten i samrådsgruppen. Förslaget till plan ska vara färdigt den 16 april.

Från mötet delade Margaretha ut fyra dokument:

- Bibliotek i Sverige – en översikt
- Riktade statliga insatser till biblioteken
- Det utvidgade uppdraget – diskussionsunderlag
- Planering av Kungliga bibliotekets utvidgade uppdrag inom biblioteksområdet

I SLB:s remissvar till Kulturutredningen sades att SLB anser att verksamhetsbidragen ska gå till regionerna, att utvecklingsbidragen ska hanteras av den nationella biblioteksmyndigheten. För att hantera dessa medel, måste KB bredda kompetensen om folkbibliotek.

Efter genomläsning av dokumenten, fördes en gemensam diskussion. Samtalet koncentrerades kring de två sista dokumenten.

Några synpunkter

- Vi vill ha en nationell bibliotekspolitik, som behöver kvalitetssäkras
- Frågan om högskolorna är med eller inte är otydlig men spelar roll. Om de inte är med, blir KB starkare inom vårt område
- Vi anser att det är KB som bör komplettera länsbibliotekens insatser, inte tvärtom – ett byte av perspektiv (se sidan två i Planering ...)
- Det kan vara mycket svårt att kombinera tillsyn och utveckling. Olika regioner tolkar frågan olika. Tillsyn kan vara information, opinion och stöd, medan andra ser det som en polisiär uppgift.
- Inspektion kan inte utföras om inte staten skickar med pengar till kommunerna
- Det är mycket viktigt att läns- och regionbibliotekens regionala uppdrag kommer fram i diskussionerna. Medlen därifrån utgör mellan 70 – 85% av den totala budgeten. Uppdragen från regionerna handlar oftast om utveckling av regionen.
- Det behövs dialog
- Vi måste agera utifrån våra regionala uppdrag men behöver viss nationell samordning
- Vi måste säkra jämlik biblioteksservice och verksamhetsutveckling i landet och det har saknats nationella strategier.
- Kan vi lära av Danmark, där styrelsen för bibliotek och medier har ett uppföljningsansvar
- Utgå från de åtta punkterna, där SLB:s tidigare diskussioner och synpunkter är centrala
- Bevarandefrågan viktig för KB, inte för folkbiblioteken – vi talar tillgängliggöra
- KB och folkbibliotek uppfattar utveckling olika. Vi tänker mer på arbetsformer än system
- Infrastruktur behöver utformas centralt, så att läns- och folkbiblioteken får tid och kraft att arbeta med utveckling, som ingår i våra regionala uppdrag
- Det är viktigt att SLB ger sin tolkning av olika begrepp. ”Med biblioteksutveckling menar vi ...” Exemplifiera, konkretisera. Läns- och regionbibliotekens roll som handledande, samordnande, noder
- Det är viktigt att det byggs en inflytandestruktur som är värd namnet, där dialog skapas för att samla de olika världarna
- Det kulturella uppdraget är stort hos folkbiblioteken och det tenderar att växa igen – fler kulturhus byggs. Kulturuppdragen sammanfaller ofta med de regionala uppdragen
- Sverige är ett land med 290 kommuner – de flesta små
- Vi måste ha fokus på brukarnas behov, inte på vi och de
- Vad menas med länsbibliotekens nya uppgift? (sid två i Det utvidgade uppdraget). I vilken form diskuteras detta? Det är viktigt att vi påverkar, så att det stämmer med våra regionala uppdrag
- Hur kan vi disponera de statliga pengarna till utveckling? Idag finns en stark koppling till fjärrlån.

Margaretha sammanfattade på whiteboarden:

1. Utvecklingsfrågor – Detta menar vi med utveckling.
 - a. Skot Hansens modell.
 - b. Tillgänglighet
 - c. Regionalt uppdrag
 - d. Inflytande över statliga medel till regionerna

2. Infrastruktur med brukarfokus
 - a. Flöden, medier
 - b. B24, Barnens bibliotek mm

3. Dialog om
 - a. Infrastruktur
 - b. Riktlinjer
 - c. Nya uppdrag
 - d. Samordning mellan olika bibliotekstyper

Vi sitter på vår definition!

Diskussionen avslutades med en uppmaning till alla att skicka fler, nya, andra synpunkter till **Margaretha**. Våra gemensamma synpunkter ska sedan skickas vidare till Barbro Thomas i slutet av februari. Styrelsen får i uppdrag att formulera den text som skickas vidare, men lovar att skicka ut den till alla.

Vi uppmanade också varandra att föra ut resultatet av vår diskussion idag till kommunerna.

På mötet med samrådsgruppen fanns också Calle Nathanson från SKL. Han delade ut ett förslag till en enkät (delades ut). Alla uppmanas att lämna sina synpunkter direkt till Calle calle.nathanson@skl.se

Utredningen om **bibliotekslagen** har inte presenterats. Tankar finns att lagförslaget ska korrespondera med KB:s plan

Fjärrlåneutredningen

är färdig och diskuterades livligt. Utredningen har mycket fokus på kurslitteratur, vilket är viktigt för kommunerna, som ju gör jobbet åt staten i detta fall. Där finns för lite om digitala medier.

Det är viktigt att notera att fjärrlånen på folkbibliotek endast är 0,6% av de totala lånen. I många län minskar antalet fjärrlån, då man arbetat med regionens medieförsörjning, planer mm. Bibliotek lånar mer från varandra och mindre från värdbibliotek (exempel Kalmar). I Värmlands samarbete (12 kommuner) kan nu användarna göra lånen själva, vilket är effektivt.

Det är viktigt att hitta system där man är större enheter, regioner, där kanske också bestånden kan flyta. Transportkostnader diskuterades, fjärrlånen vara eller icke vara likaså. I de län som har ökat lånen mellan biblioteken, visar det sig att de stora lånar mycket från de mindre. Viktigt att notera är också att pendlare lånar böcker på många olika platser

Det är osäkert vilken roll läns- och regionbiblioteken kommer att spela i fjärrlånefrågan i framtiden.

I Bibliotekspressen nummer 2/2010 finns en bra artikel om fjärrlånen i Danmark.

Regionförstoring

På Wik bildades en stor grupp kring regionförstoring. Ett antal möten i Adobe Connect har genomförts med delar av gruppen, då alla inte kunnat alla gånger.

Christer berättade om det arbete som påbörjats i Kalmar, Sydost, Jönköping och Östergötland. Där diskuteras

- Inom vilka områden kan vi bli bättre om vi samarbetar
- Vad prioriteras i den egna regionen
- Hur ser ekonomin ut
- Vad gör och kan vi bra och vad saknar vi
- Hur skiljer sig uppdragen

Man tänker sig att sätta Adobe Connect som arbetsredskap, ha gemensam ledningsgrupp i AC, genomföra gemensamt konsulentmöte och göra en gemensam strategi med mera, med mera

Från regiongruppens möten finns det ett förslag att genomföra en scenariodag med Kairos Future. Det kostar 75 000 och skulle innehålla

- En halv dags förplanering i mindre grupp + Kairos Future
- Arbetsmaterial som kan läsas innan + egen förberedelse
- En dags gemensam scenarioplanering
- Eget efterarbete
- Stöd under tiden

I diskussionen som följde betonades vikten av att lägga till hur vi som läns- och regionbibliotek kan samverka oavsett storlek. Det scenarioarbete som gjordes inom LIM i samma fråga, lett av Maria Törnfeldt, kan också vara en användbar del.

Christer kompletterar dokumentet och skickar ut till samtliga.

I och med detta avslutades den första dagen ... men det kom en till:

Fredagen började med en kort reflektion kring gårdagens diskussion, utifrån en sammanfattande bild som Margaretha sammanställit. Inga ytterligare synpunkter kom fram.

KULDA

har setts över. Katinka föredrog gruppens förslag. Bakgrunden drogs helt kort: Att länsbiblioteken, efter att ha uppvaktat KUR; KB och SKL, beslutade att ta ett övergripande ansvar. Under tio år har anslaget, som ligger hos Västra Götaland, sökts hos Kulturrådet. Numera ligger det inbakat i verksamhetsbidraget.

Mötet anser att KULDA:s verksamhet kommer att spela stor roll i dialogen med KB. Tillsammans med detta behöver Elisabeth Eriksson, som arbetar halvtid med KULDA, stöd både i utvecklings- och marknadsföringfrågor. Marknadsföringen bör vända sig till allmänheten, för att skapa efterfrågan. Det är också viktigt att se de databaser som går bra och kanske också jämföra med referenshyllan när man talar om att baserna används för lite.

Efter diskussion enades mötet om att tillsätta en ledningsgrupp/styrgrupp tillsätts och Bengt Källgren, Detlef Barkanowitz, Kerstin Olsson och Katinka Borg utses. Gruppen ska avrapportera till SLB:s medlemsmöten.

Från Kulturrådet kom Erik Åström och Mats Hansson.

Mötet hade identifierat tre frågor att diskutera

- Regleringsbrevet
- Kultursamverksansutredningen
- Hur ska SLB och Kulturrådet säkra en bra dialog

Erik inledde med att tala om samverkansmodellen, som kommer att presentera sitt förslag den 22 februari. Därefter kommer tre månaders remissomgång. Sedan kommer budgetpropositionen i september (alt. oktober vid regeringsskifte. Blocken är överens om det mesta). SLB kommer att remissvara på utredningen.

Troligt är att

- Verksamhetsbidragen går till regionerna, där hela anslaget ska förhandlas med Kulturrådet. Eventuellt kommer konsulentkonstruktionerna, Riksarkivets konsulenter, Filminstitutets regionala konsulenter och hemslöjdskonsulenterna kommer att ingå. Man har också sneplat på Riksantikvarieämbetets 250 miljoner
- Utvecklingsanslagen bör inte finnas med.
- Regionerna vill ha båda delarna

Tidplan: 2010 blir ett förhandlingsår och ändringarna sjösätts 2011 i de regioner som är klara (Halland, Gotland, VG och Skåne) samt gärna en Norrlandsregion. 2012 sjösätts ytterligare några och 2013 bör allt vara klart.

Allt detta kräver mycket förberedelsearbete, samtidigt som en modell för uppföljning måste tas fram. Kulturrådets syn är att all regional kulturpolitik ska diskuteras samlat. Man har för närvarande ingen dialog med KB i frågan, och man vet heller inte hur en dialog om utvecklingsbidragen ska gå till. I övrigt avvaktar man utredningen.

Mötet anser att det regionala perspektivet är centralt. Mats håller med, att man måste utgå från det lokala och regionala perspektivet och att KB har en viktig roll för infrastrukturen. I samband med detta nämndes den remisskonferens som ska hållas i Skåne den 19 mars för att ta fram en avsiktsförklaring tillsammans med kommunerna.

Kerstin påminner om hur vi arbetat för en nationell biblioteksstrategi, för att uppnå en jämlikhet i landet. Det finns två strategidokument: Läsfrämjande, som är underskrivet av Kulturrådets GD och ett om Vuxnas lärande som ännu inte är antaget. Det beror, enligt Mats, på att den forskningsprocess som skulle inledas fick avbrytas då medlen för forskning tog slut. De fria forskningsanslaget, cirka 2 miljoner, ska behandlas tillsammans med utvecklingsbidraget 2010.

När **regleringsbrevet** diskuterades, ser Mats inte det som någon förändring, möjligtvis med större svängrum.

Kulturrådet kommer, när utvecklingsmedlen delas ut, prioritera verksamhet som har interkulturell och internationell inriktning. Det är viktigt att projekten är tydligt förankrade lokalt. När det gäller Skapande skola efterlyser Kulturrådet närmare dialog mellan aktörer.

Det har visat sig svårt för biblioteken att komma in i projekt. Dessa pengar – 112 miljoner - kommer inte att läggas med i samverkansmodellen.

Bibliotek kommer också att kunna söka om stöd för att visa upp sin verksamhet på IFLA i augusti. Kulturrådet kommer att ta fram en folder om det litterära konstområdet och en på både svenska och engelska om barnbiblioteksverksamhet. SPLQ ska ge ut en bok om nordisk biblioteksverksamhet, som ska delas ut på konferensen.

Fjärrlåneutredningen

Man arbetar just nu med förslaget och ett förslag på nyordning kommer ut på remiss under våren. Mötet påpekar vikten av att projektets styrgrupp blir inblandade i arbetet, vilket bejakas. Fjärrlånenets ringa andel av de totala utlånen på folkbiblioteken betonades, 0,6%, liksom att högskolebibliotekens kunder servas av folkbiblioteken.

Dialog var den sista punkten, där Mats betonade vikten av täta kontakter om allt viktigt som är på gång. Styrelsen blir gärna inbjuden av Kulturrådet.

Bokcirklar.se

vill vara en biblioteksrelaterad cirkel med nationell karaktär. Nina Frid, som tillsammans med sin man, startade företaget, vill ha stöd. Krister har talat med Kulturrådet (Cay) om att söka projektmedel för att sedan göra det till en nationell lösning. Krister presenterar en idé, som redan diskuterats med styrelsen, att köpa loss aktiebolaget, med en investering på 150 000 kronor, fördelat mellan länen efter befolkning. I så fall blir Stockholm gärna projektägare och en referensgrupp av mediekonsulenter bör bildas. Att göra så är en chans att lyfta fram en skönlitterär satsning, där vuxnas läsning är central.

Mötet beslutar att anta förslaget.

Barn, bibliotek och IT

Från Wik bildades en grupp kring barn, bibliotek och IT. För att få en bild, kunskap, över hur det ser ut på kommunbiblioteken, har Ann Östman skickat ut en enkät till läns- och regionbiblioteken, som hon presenterar delar ur. De svar som kommit in är en blandning av svar på kommunnivå, sammanställda av länsbiblioteken, och svar som är skrivna av länsbiblioteken. Detta gör tolkningen lite svår. Några svar fattas fortfarande.

Mötet anser att det är viktigt att ta tillvara erfarenheterna från Barnens Polarbibliotek och Barnens bibliotek och koppla Katarina och Regina till gruppen. Gruppen bör identifiera frågeställningar och problematisera – vad fattas, vad behöver utvecklas, hur kopplar vi ihop rummet och webben.

När allt kommit in och sammanställts, ska gruppen leverera resultatet till styrelsen, som ett underlag för en strategisk planering. Styrelsen sprider det till alla.

I samband med detta informerar Bengt om Barnens bibliotek, som fått sänkt bidrag 2010. Kulturrådet har krav på en styrgrupp/strategigrupp. En konferens planeras i juni.

Förslag om mångspråkig litteraturförsörjning – gäster Larry Lempert och Harriet Lacksten

Gruppen, som under Maria T:s ledning fortsatt arbetet efter seminariet den 15 januari 2009, har förslag till ett antal konferenser under 2010. Ett gemensamt koncept kan med lite variation användas på flera ställen. Man tänker

- Endagskonferens
- Bibliotekets uppdrag
- Bibliotekets roll i mitt liv – något självbiografiskt (Länsbiblioteket står för föreläsare)
- Medieförsörjning
- Ev IB om hur man arbetar inom SSB – litteraturlistor med 20-30 titlar på 14 olika språk, som ligger på IB:s webb. En utbildningsinsats erbjuds biblioteken kring böckerna.
- Erfarenhetsutbyte, gruppdiskussioner

Det är viktigt att deltagarna är väl förberedda innan konferensen. IB söker pengar hos Kulturrådet för att fler ur personalen ska kunna delta i de olika konferenserna.

Maria uppmanar alla att höra av sig till henne om och när de olika läns- och regionbiblioteken är beredda att genomföra konferenser.

Ansvarsspråk och ansvarsfördelning mellan län och kommuner nämndes kort. I Västra Götaland pågår tuffa diskussioner om att kommunerna ska ta större ansvar. Det är emellertid svårt när en kommun har en (1) invandrare och Göteborg har 15 – 20 %. IB menar att ansvarsspråken handlar om det gemensamma ansvaret inom länet för språken. Larry vill att man ska se varje låntagare som en individ och beställa enskilda titlar. Han vill att vi ska säga: Depositioner har inte tillräcklig kvalitet – enstaka lån är bättre och allra bäst är om boken finns hos er!

Kerstin efterfrågade bildspel att ha i hyllan, för att visa att det finns böcker på olika språk – ett bättre alternativ till deposition.

IKT-lyftet – gäst och föredragande Ann Wiklund

Ann utgick från tre punkter

- Dialog
- Vila är aktörerna
- Vad händer i vår

Målgruppen för projektet, som man kan läsa mer om på Regionbibliotek Stockholms webbplats, <http://www.regionbiblioteket.stockholm.se/> är bred. Utgångspunkten är att alla har olika förutsättningar (Hämtat från Handisam) och att vem som helst kan hamna i klyftan.

IKT-lyftet är en chans för alla bibliotek att finnas med i ett stort nationellt projekt. Genom arbetet i projektet möter den lokala nivån den nationella och nätverk blir möjliga.

Ann listade de organisationer och myndigheter som är – borde vara – berörda. .Se håller på med en rapport om olika aktörer, som kommer att presenteras vid konferensen 24 mars.

Hittills har två möten hållits på nationell nivå, vilka har rönt stort intresse. Nu hoppas alla på ett nationellt uppdrag.

Under våren ...

Den 24 mars genomför .Se en konferens, som syftar till att göra frågan rykande politiskt intressant och aktuell. Från denna kommer diskussionsmaterial som vi kan använda. Konferensen kommer att sändas via webben i efterhand.

Ett strategidokument som diskussionsunderlag för planering regionalt/kommunalt tas fram av Micke Andersson

Onsdag 28 april klockan 14-17 arrangeras och sänds, via webben, ett seminarium som Folkbildningsrådet, UR och IKT-lyftet genomför gemensamt. Seminariet ska utgå från frågeställningar och diskussioner från .SE:s seminarium 24 mars men också lyfta lokala exempel. Syftet är att väcka liv i frågan om digitala klyftan så som den ser ut idag, att få beslutsfattare politiker och tjänstemän att agera. Syftet är också att ge input till och ta del av/sprida lokala/regionala initiativ och erfarenheter. Flera olika perspektiv kommer att belysas.

En panel och en moderator och publik kommer att finnas i Stockholm med faktainput och diskussion. Exempel på IKT-arbete/projekt samt kortintervjuer/röster från olika personer om deras internetvanor kommer att finnas på webb. I Östergötland, Halland, Stockholm, Kalmar, Sörmland, Kalix, Mittnorrland och Malmö hoppas man att det går att arrangera fysiska mötesplatser folkbildning-folkbibliotek för att delta aktivt med diskussion etc.

Övriga korta frågor

Anette informerade om rapporten ”Duger? Det är ett jättebra system”, om Hallands test av open sourceverktyget **KOHA**

B24 har haft möte. Projektet är avslutat. Efter samtal med Mats Hansson har man emellertid beslutat att göra en ny projektansökan. Krister Andreasson arbetar vidare med B24.

Barn och IT kom upp igen, pga enkätens korta svarstider. I detta samband nämndes också barnkonsulentkonferensen och andra konferenser och styrelsen informerar att man tidigare uppmanat anordnande läns/regions chef att delta i mån av möjlighet. Delar av styrelsen har varit med på några konferenser, bland annat för att diskutera och informera om hur vissa nationella frågor bör hanteras gemensamt.

Postprojektet

Anna-Christina och Kerstin har besökt omkring 15 län och regioner.

Anna-Christina informerar om liknande nordiska funderingar. I Norge finns ”Fragmentisering eller fellesløsning” (ABM:60), där man diskuterar poster på ett ställe, i samma format och fria – det är allmän samhällsnytta och posterna kan inte slitas ut.

I USA vänder sig biblioteken mot att man inte äger sina poster och protesterna mot OCLC ökar.

Principen bör vara en post – en producent.

Efter alla intensiva diskussioner och fullödig information, tackade ordförande Margaretha för dessa två dagar och avslutade mötet.

Margaretha Eriksson
Ordförande

Anneli Reinhammar
Sekreterare